

Verslag AWD Broedvogeltellingen 2014

Jan Jacobs

Sinds 1986 inventariseren leden van onze vereniging de broedvogels in 5 kavels in de Amsterdamse Waterleiding Duinen. De kavels zijn 30 tot 50 hectare groot en liggen in het Zuid-Hollandse deel van de AWD. De kavels vormen een representatief deel voor de zuidelijke AWD.

De broedvogels worden geteld volgens de SOVON-methode en de gegevens worden aan SOVON en Waternet ter beschikking gesteld. De gegevens van de vijf kavels zijn ook dit jaar digitaal ingevoerd en verwerkt met autoclustering volgens de SOVON-richtlijnen.

Gijs Kokkieshoek.

door Annelies Marijnis en Jan Jacobs

soort	2011	2012	2013	2104
Buizerd			1	
Houtsnip			1	1
Houtduif	1		2	2
Koekoek		1	1	1
Groene Specht		1		
Gr. Bonte Specht	1	1	1	1
Boomleeuwerik	7	7	10	7
Veldleeuwerik	1			
Boompieper	2	1	1	6
Graspieper	3	3	3	4
Witte Kwikstaart				2
Winterkoning	3	2	1	2
Heggenmus	16	14	16	16
Roodborst	2			
Nachtegaal	13	11	15	17
Zwarte Roodstaart	1			
Gekr. Roodstaart	2	4	2	6
Roodborsttapuit	1	5	4	3
Merel	7	5	7	8
Zanglijster	1	1	1	
Sprinkhaanzanger		1		
Braamsluiper	5	4	3	2
Grasmus	14	11	17	21
Tuinfluit				1
Zwartkop	3	2	1	1
Tijftjaf	4	2	3	4
Fitis	12	17	26	32
Staatmees	1			1
Pimpelmees	3	2	3	3
Koolmees	7	10	10	11
Gaai		2	2	2
Ekster	2	3	2	1
Kauw		1		
Zwarte Kraai	2	4		1
Vink	3	7	6	5
Groenling				1
Kneu	5	4	10	6
Goudvink			2	
aantal soorten	27	27	27	29
aantal territoria	122	126	151	168

Het geïnventariseerde terrein ligt ten noorden van de Langevelderslag en ten westen van het rijwielpad langs het Zuid-Hollands

Landschap.

Het wordt in het westen en noorden begrensd door de Houtweg en de Halfwegeslag.

Het terrein heeft een oppervlak van ca. 47 ha, waarvan ca. 7 ha berkenbos, vermengd met Populier en Abeel. De kavel telt ca. 15 ha struweel van Duindoorn en Duinwilg in een toenemend oppervlak kaal zand en stuifplekken. Verder bestaat het uit ca. 20 ha open duin met Duinriet, Zandzegge en Helmgras, waarin solitaire Meidoorns en Vliere groeien. Het terrein is erg geaccidenteerd.

Het terrein wordt begraasd door Damherten. We zien er bij elk bezoek wel een 15-tal. Ook zien we altijd wel flink wat Konijnen en soms een Vos.

In totaal werd het gebied 11 maal bezocht. Hierbij waren twee avondbezoeken. Vooral de ochtenden in maart en begin april waren erg koud.

Al in de eerste inventarisatieronde op 8 maart hadden we een bijzondere waarneming, namelijk een zingende Klapekster op de Langeveldeberg. Helaas bleef het maar bij deze eenmalige waarneming.

De meest algemene soort was dit jaar de Fitis. Hij deed het erg goed met 32 territoria tegen 26 vorig jaar. De

Boompieper, de Nachtegaal en de Gekraagde Roodstaart waren succesvol, met respectievelijk 6, 17, en 6 territoria. Ook Heggenmus en Grasmus deden het goed.

De Houtsnip was wederom dit jaar ook present met 1 territorium. We zagen tijdens een avondbezoek een knorrende haan boven het Rozendel rondjes draaien en in het bos verdwijnen.

Nieuw dit jaar als broedvogel zijn: Tuinfluit (1x), Groenling (1x) en Witte Kwikstaart (2x). De laatste werden regelmatig met voer in de bek gezien maar de nesten hebben wij niet kunnen vinden.

De Roodborst is enkele keren wel gehoord en gezien, maar de waarnemingen vielen buiten de datumgrenzen. Dit geldt ook voor de Zanglijster en de Buizerd. De Boomleeuwerik ging iets achteruit, dit jaar met 7 territoria, vorig jaar waren dat er 10. Helaas hebben we dit jaar geen Goudvinken en Tapuiten gezien.

Er zijn dit jaar 29 soorten broedvogels geteld tegen 27 soorten in 2013. Ook het aantal territoria is flink toegenomen, van 151 tot 168. Dat betekent dat de broedvogelstand in Gijs Kokkieshoek zich verder herstelt.

Boeveld-west

door Jan Veeffind en Willem Baalbergen

soort	2011	2012	2013	2014
Houtduif	2	1		
Koekoek	1	1		1
Boomleeuwerik	2	2	2	2
Boompieper		2	1	2
Graspieper	2	2	2	2
Winterkoning				1
Heggenmus	5	8	6	7
Roodborst				
Nachtegaal	8	6	6	6
Blaauwborst			1	
Gekr. Roodstaart		2	1	2
Roodborsttapuit	3	3	3	2
Merel	2	3	1	2
Zanglijster		1	1	
Sprinkhaanzanger				
Rietzanger	1			
Braamsluiper	3	2	1	1
Grasmus	9	7	7	10
Tuinfluit	1	1	1	1
Zwartkop		1		2
Tijftjaf	1	1	2	1
Fitis	11	14	11	9
Glanskop				
Pimpelmees	2			
Koolmees	3	2	2	3
Gaai	1			1
Ekster		1		
Zwarte Kraai	1		1	1
Vink	3	2	2	4
Kneu	3	1	1	2
Goudvink	1	1		
Rietgors	1			
aantal soorten	22	22	19	21
aantal territoria	66	64	52	62

Het gebied wordt in het noorden begrensd door het Finlayweggetje, in het oosten door de Houtweg, in het zuiden door het raster van de Langevelderslag en in het westen door de Van Limburg Stirumvallei. Het betreft en vrij kaal duinterrein, met toppen tot 18 m. De totale oppervlakte bedraagt ongeveer 18 ha. Het terrein ligt ingeklemd tussen de Houtweg en het Van Limburg Stirumvallei, plaatsen waar veel wordt gewandeld en getrimd. Ook vanwege de ligging dicht bij de ingang op het parkeerterrein van de Langevelderslag is de

recreatiedruk redelijk groot.

Langs de Houtweg vinden we begroeiing met struweel, terwijl in het noordelijk stuk het Verbrande Vlak ligt. Deze duinvallei was dicht begroeid met onder meer Ratelpopulier.

In de winter vóór deze inventarisatie is er in het Verbrande Vlak flink geplagd, waardoor het aanwezige bos veel opener is geworden. Het is niet onmogelijk dat dit van

invloed is geweest op de het aantal broedvogels in dit gebied.

Voor het eerst sinds jaren hadden we weer een Winterkoning en twee territoria van Zwartkoppen in het terrein en ook hadden we weer een Gaai als broedvogel. Het aantal Vinken groeide van twee naar vier. Het aantal Grasmussen nam weer met 3 territoria toe, maar het aantal Fitissen nam met twee verder af tot 9.

Boven ons terrein is nabij het Rozendel ook een Houtsnip gespot, maar het is waarschijnlijk dezelfde vogel die ook in de Gijs Kokkieshoek is waargenomen. Hij is in de tellingen toegeschreven aan de Gijs Kokkieshoek. De Blauwborst van 2013 is echter niet teruggekeerd. Ook verdween de Zanglijster uit ons terrein.

Veel grote veranderingen hebben zich in het Boeveld niet voorgedaan. Het is door de jaren heen het meest constante telgebied in de zuidelijke AWD.

Wolfsveld-west

door Jaap Eisenga, Wim Plaatzter en Koene Vegter

soort	2011	2012	2013	2014
Holenduif				1
Houtduif	1	1		
Koekoek	1	2	1	1
Gr. Bonte Specht	1			
Boomleeuwerik	4	1	2	4
Boompieper		1	1	3
Graspieper	1		1	1
Winterkoning		1	1	2
Heggenmus	14	11	11	16
Nachtegaal	20	21	19	21
Blauwborst			1	
Zwarte Roodstaart			1	
Gekr. Roodstaart	1	2	3	2
Roodborsttapuit	2	1	1	2
Merel	5	7	3	9
Zanglijster	1		2	1
Sprinkhaanzanger	3	3	2	1
Braamsluiper	2	3	1	2
Grasmus	22	25	17	20
Tuinfluter	1		2	1
Zwartkop	2	1		1
Tijftjaf	3	3	3	5
Fitis	23	19	21	28
Staatmees	1			1
Pimpelmees	1	1		1
Koolmees	8	12	6	13
Gaai	1	1	2	2
Ekster				
Zwarte Kraai	2	2	1	1
Vink	7	11	9	13
Kneu	5	8	9	9
Goudvink		1	2	
Rietgors	1	1	2	
aantal soorten	26	24	26	26
aantal territoria	133	139	124	161

Het lijkt niet dat de ingrepen in het landschap nadelig zijn geweest voor de broedvogelstand, want het aantal territoria is 30% hoger dan het vorige seizoen. Tijftjaf, Boompieper en Boomleeuwerik gingen in 2014 met twee territoria vooruit. Maar vooral Heggenmus, Merel, Fitis, Koolmees en Vink deden het bijzonder goed en verhoogden hun aantal territoria aanzienlijk.

We hadden in ons terrein een nieuwe soort, namelijk de Holenduif. Het was het eerste broedgeval voor de AWD. Er verdwenen ook weer een aantal leuke soorten, zoals Blauwborst, Goudvink en Rietgors.

De overige broedvogels waren min of meer stabiel in aantal.

Westhoek/Haasvelderbeken

door Gab de Croock en Jos Zonneveld.

Voor een uitgebreid verslag van deze inventarisatie door Jos en Gab: zie elders in deze Strandloper.

Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Nieuwe Haasvelderweg, in het oosten door het Oosterkanaal, in het zuiden door de Starrenbroekerweg en in het westen door de Haasvelderweg. Het terrein is niet sterk geaccidenteerd. De Trapjesberg is met ruim 16 m+ NAP de hoogste duintop in dit gebied.

Het terrein telt 55 ha en bevat verschillende pannen en dellen, zoals Pan van de Heiweg, Pan van Janus, Berkenpan, Kattendel, Ligusterdel en Wilgenpoot. Het is een sterk struweelgebied en rijkelijk begroeid met Duindoorn en Meidoorn. De

voorheen overheersende Amerikaanse Vogelkers is na rigoureuze kap in de afgelopen jaren

grotendeels verdwenen en wordt door ingerasterde koeien en schapen kort gehouden. Behalve deze ingezette grazers lopen er flinke aantallen Damherten in de Westhoek.

Ook afgelopen winter heeft terreinbeheerder AWD grote stukken van het terrein ontdaan van riet en struikgewas en is de bovenlaag van de grond afgeplagd.

In de Westhoek hebben de broedvogels zich enigszins hersteld. Het aantal broedgevallen is weer met 10 % gestegen. De Pimpelmees zat met 5 territoria weer op het oude niveau.

Er kwamen weer soorten terug, die de afgelopen jaren verdwenen waren, zoals Merel, Zwartkop en Zwarte Kraai. De Gekraagde Roodstaart lijkt zijn dieptepunt te hebben gehad en was weer met 8 territoria aanwezig. Ook de Vink lijkt zich te herstellen en ging van 8 naar 10 territoria.

Maar er verdwenen ook enkele soorten, zoals Koekoek en Grote Bonte Specht. Ook de Sprinkhaanzanger hebben we dit jaar niet meer gehoord. De Spreeuw is in deze kavel niet meer teruggekomen. Voor de Nachtegaal lijkt in deze kavel het einde nabij, na jarenlange achteruitgang hebben we nog slechts één territorium kunnen noteren.

We zijn benieuwd hoe de vogelstand in 2015 op alle veranderingen in het landschap gaat reageren.

soort	2011	2012	2013	2014
Houtduif				
Koekoek			1	
Gr. Bonte Specht			1	
Kl. Bonte Specht		1		
Boomleeuwerik	3	3	3	3
Boompieper	7	11	10	8
Graspieper				
Witte Kwikstaart		1		
Winterkoning	2			
Heggenmus	5	7	9	9
Roodborst				
Nachtegaal	2	2	3	1
Gekr. Roodstaart	14	13	6	8
Roodborsttapuit	5	6	3	4
Tapuit	2			
Merel	4	5		2
Zanglijster		1		
Sprinkhaanzanger	1		1	
Braamsluiper	1	1		
Grasmus	11	8	9	10
Tuinfluter	1			
Zwartkop	3	2		2
Tijftjaf	3	2	3	2
Fitis	19	21	21	22
Staatmees		1	1	2
Pimpelmees	4	3	2	5
Koolmees	8	10	10	10
Gaai	2	2	1	1
Ekster	1			
Zwarte Kraai	1	1		1
Spreeuw		3		
Vink	12	16	8	10
Kneu	3	2	1	2
Goudvink				
aantal soorten	23	23	18	18
aantal territoria	114	122	93	102

Hoekgatterduin

door Leo Schaap, Jaap Deelder en George Hageman

Voor een uitgebreid verslag van deze inventarisatie door Leo Schaap: zie elders in deze Strandloper.

Het geïnventariseerde gebied is ca. 50 ha groot. Het wordt in het noorden en oosten begrensd door de Hoekgatterweg, in het zuiden door de Zilker Slag (Joppeweg) en in het westen door het Oosterkanaal. Door het gebied lopen enkele zandpaden.

Het gebied kenmerkt zich door een rug van vrij kale duinen met veel stuifgaten. We vinden verspreid over het terrein enkele bosjes van voornamelijk eikenhakhout. Langs het Oosterkanaal vinden we enkele bosjes van de Oostenrijkse Den. Het Hoekgatterduin heeft met het Oosterkanaal als enige kavel open water.

In het Hoekgatterduin is het aantal broedvogels voor het vierde jaar op rij achteruit gegaan. Een deel daarvan is toe te schrijven aan de watervogels. Daarvan verdwenen maar liefst 4 soorten, nl. Knobbelzwaan, Kuifeend, Krakeend en Canadese Gans. Soorten die wel tot broeden kwamen, waren Grauwe Gans, Nijlgans, Wilde Eend en Meerkoet.

De Witte Kwikstaart verdween uit de kavel, evenals Groene Specht, Koekoek en Houtduif. De Tuinfluiter is ook sterk achteruit gegaan, van 8 naar 3 territoria.

Tabel 5. Broedvogels Hoekgatterduin				
soort	2011	2012	2013	2014
Knobbelzwaan			1	
Canadese Gans			1	
Grauwe Gans		2		2
Nijlgans	2	1	1	1
Krakeend			1	
Wilde Eend	2	3	4	3
Kuifeend		1	3	
Buizerd			1	1
Meerkoet	4	4	1	1
Houtsnip		2	1	2
Houtduif	4	2	1	
Koekoek	1	1		
Groene Specht			1	
Gr. Bonte Specht	4	4	3	3
Kl. Bonte Specht		3		
Boemieeuwerik	7	5	7	6
Boompieper	9	14	11	12
Witte Kwikstaart			1	
Winterkoning	3			6
Heggenmus	8	7	4	7
Roodborst	1			1
Nachtegaal	13	8	6	5
Gekr. Roodstaart	6	8	10	10
Roodborstapuit	2	3	4	2
Merel	8	6	7	6
Zanglijster	3	2	1	1
Sprinkhaanzanger	2			
Braamsluiper	6	3	3	4
Grasmus	15	12	13	12
Tuinfluiter	7	7	8	3
Zwartkop	4	5	3	3
Tijftjaf	4	4	5	4
Fitis	36	31	31	27
Staartmees	2	1	3	2
Glanskop			1	
Pimpelmees	6	7	9	8
Koolmees	8	15	13	11
Boompkruiper		1	2	2
Gaal	4	2	3	3
Ekster	2	2		2
Zwarte Kraai	3	4	3	2
Vink	11	12	12	15
Groenling	2	2	1	1
Putter		1	3	2
Kneu	4	5	4	3
Goudvink	1	2		
aantal soorten	33	36	38	34
aantal territoria	194	192	187	173

Vogels die het goed doen zijn de Heggenmus met 7 en de Vink met 15 territoria. We telden weer twee Houtsnippen. Opmerkelijk is de rentree van de Winterkoning met 6 territoria, ongetwijfeld een gevolg van de zeer zachte winter 2013/2014. De Ekster is met twee territoria weer terug op het oude niveau. De Glanskop in 2013 blijkt een eenmalig broedgeval geweest te zijn. Dit jaar hebben we deze soort niet meer waargenomen.

Het aantal soorten broedvogels is in 2014 gedaald van 38 naar 34 en dat ligt weer op een gemiddeld niveau. Het aantal broedsels bedroeg 173 en dat was beduidend lager dan in de laatste jaren.

Conclusie

Er hebben in de vijf kavels tezamen 40 soorten vogels gebroed. Het gemiddelde sinds 1986 in alle gebieden is 41 soorten. Opmerkelijk is dat vooral vier soorten watervogels in het Hoekgatterduin het hebben laten afweten. Ook de enige Glanskop is daar niet teruggekeerd.

Een aantal onregelmatig broedende soorten zoals Blauwborst, Goudvink en Rietgors hebben we dit jaar gemist. Maar met de Holenduif hebben we ook een nieuwkomer in ons telgebied.

Opvallend is het herstel van de Winterkoning. Deze soort was de afgelopen jaren bijna geheel uit de duinen verdwenen, maar was na de bijzonder zachte winter weer volop aanwezig. Ook de Heggenmus had een topjaar met 55 territoria. Daar staat tegenover dat we de Roodborst en de Sprinkhaanzanger bijna kwijt zijn. Beide soorten werden slechts één keer waargenomen.

De Vink blijft opmerkelijk succesrijk. Kwam hij een tiental jaren geleden slechts sporadisch voor, de laatste jaren ligt het aantal territoria tegen de vijftig. Absolute topper met bijna 120 territoria blijft toch Fitis. Kennelijk weet deze vogel zich in het veranderende duin bijzonder goed aan te passen.

Alle tellers hebben met veel genoegen aan dit monitoringsproject meegedaan. Ze kijken weer uit naar het volgende voorjaar om opnieuw de AWD-duinen in te gaan.



Jonge Staartmees foto: jos Zonneveld



Grasmus foto: Jos Zonneveld

Broedvogeltellingen in de zuidelijke AWD te Noordwijk, 2009 t/m 2014.

Versie: LS/JJ voor Strandloper, 06-11-2014, def.

soort	Gijs Kokkieshoek						Boeveld-west						Wolfsveld-west						Westhoek-Haasveld						Hoegatterduin											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014						
Diverse groepen																																				
Koekoek	1	1		1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	2	1	1	1				1								1	1	2	1		
Zwarte Roodstaart			1																																	
Blauwe Reiger																																				
Aantal territoria	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	2	2	1	1	0	0	0	1	0							1	1	2	1	0	0
Aantal soorten	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	2	1	1	0	0	0	1	0							1	1	1	1	0	0
Grazige vegetaties																																				
Graspieper	2	2	3	3	3	4	2	3	2	2	2	2	3	1	1		1	1	3	1																
Veldleeuwerik			1																																	
Aantal territoria	2	2	4	3	3	4	2	3	2	2	2	2	3	1	1	0	1	1	3	1	0	0	0	0							0	0	0	0	0	0
Aantal soorten	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0							0	0	0	0	0	0
Pionier vegetatie, ruigten en akkers																																				
Tapuit																					2															
Witte Kwikstaart						2														1		1												1		
Aantal territoria	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	0							0	0	0	0	1	0
Aantal soorten	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0							0	0	0	0	1	0
Riet en verlandings-vegetaties																																				
Blauwborst											1		1	1			1																			
Rietgors									1						1	1	2																			
Rietzanger									1																											
Aantal territoria	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	2	1	1	1	3	0	0	0	0	0	0	0							0	0	0	0	0	0
Aantal soorten	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	2	1	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0							0	0	0	0	0	0
Open water																																				
Canadese Gans																																			1	
Grauwe Gans																																		2		2
Knobbelzwaan																																		1		1
Krakeend																																			1	1
Kuifeend																																		1	3	
Meerkoet																																		4	1	1
Nijlgans																																		2	1	1
Soepeend																																		1	1	1
Wilde Eend																																		1	2	3
Aantal territoria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							7	13	8	11	12	7
Aantal soorten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							4	4	3	5	7	4
Open bos en randen																																				
Boomeleeuwik	5	6	7	7	10	7	1	1	2	2	2	2	3	4	4	1	2	4	2	3	3	3	3	3							2	2	6	5	7	6
Boompieper	1	2	1	1	1	6				2	1	2				1	1	3	9	6	7	11	10	8							13	13	9	14	11	12
Ekster	1	2	2	3	2	1	1	1		1			2	2							1	1									1	1	2	2	2	2
Gekr. Roodstaart		1	2	4	2	6	1			2	1	2		1	1	2	3	2	6	11	14	13	6	8							5	7	6	8	10	10
Groene Specht																															1	2	2	1	1	1
Groenling						1																									1	2	2	1	3	2
Putter																																		1	3	2
Spotvogel																																		1	3	2
Zwarte Kraai	2	2	2	4		1	1	1	1		1	1	2	2	2	2	1	1	2	1	1	1		1							4	3	3	4	3	2
Aantal territoria	8	12	15	20	15	22	4	3	3	7	5	7	9	9	7	6	7	10	19	22	26	28	19	20							26	30	28	36	36	35
Aantal soorten	3	5	5	6	4	6	4	3	2	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	5	5	4	3	4							6	8	6	7	7	7
Opgaand gesloten bos																																				
Buizerd						1																												0	1	1
Boomkruiper	1																														0			1	2	2
Gaai	1	2		2	2	2	1	1	1		1		3	3	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1							3	3	4	2	3	3
Glanskop	1																		1												1	3		1		
Gr. Bonte Specht			1	1	1	1		1							1				1	1			1								3	4	4	4	3	3
Holenduif																																		1		
Houtduif			1		2	2	1		2	1			1	1	1	1			1	2											2	3	4	2	1	
Houtsnip					1	1																									0		2	1	2	
Kauw					1																										0			0		
Kl. Bonte Specht																																		3		
Koolmees	4	3	7	10	10	11	2	3	3	2	2	3	6	15	8	12	6	13	14	11	8	10	10	10							11	11	8	15	13	11
Pimpelmees	2	2	3	2	3	3	1	1	2				2		1	1			7	4	4	3	2	5							8	9	6	7	9	8
Spreeuw																															0			0		
Tijfjaf	2	1	4	2	3	4	1	1	1	1	2	1	4	2	3	3	3	5	2	1	3	2	3	2							2	4	4	4	5	4
Vink	2	2	3	7	6	5	1	4	3	2	2	4	5	6	7	11	9	13	9	8	12	16	8	10							8	8	11	12	12	15
Wielewaal																															1					
Aantal territoria	13	10	19	25	29	29	7	11	12	6	6	9	21	27	22	29	20	35	37	29	29	37	25	28							39	45	41	52	51	49
Aantal soorten	7	5	6	7	9	8	6	6	6	4	3	4	6	5	7	6	4	6	8	7	5	7	6	5							9	8	7	10	11	9
Struiken en struwelen																																				
Braamsluiper	3	3	5	4	3	2	1	1	3	2	1	1	4	5	2	3	1	2	2	1	1	1									2	6	6	3	3	